

Усё пра

Гэты важкі том у святочнай малінавай вокладцы прымушае радасна ўсміхацца кожнага наведвальніка рэдакцыі Беларускай Савецкай Энцыклапедыі і сардэчна паціскаць рукі яго стваральнікам:

— Ну, вінузем! Гэта сапраўды свята.

Так, выхад першага тома БелСЭ—вялікая і важная падзея ў культурным жыцці нашай рэспублікі. Упершыню беларусы атрымаюць сваё ўніверсальнае і ў той жа час нацыянальнае энцыклапедычнае выданне. 45 000 артыкулаў, мноства ілюстрацый, карт і схем змесціцца ў дванаццаці тамах БелСЭ. Віднейшыя вучоныя, літаратары, грамадскія дзеячы прымаюць удзел у яе стварэнні. Толькі над артыкуламі для першага тома працавала звыш 1 200 аўтараў.

Ахопліваючы, як і кожная энцыклапедыя, самае шырокае кола пытанняў жыцця чалавецтва, БелСЭ першаступеннай сваёй задачай лічыць як мага больш поўна асвятліць жыццё Беларусі—послехі і перспектывы гаспадаркі і культуры рэспублікі, яе гісторыю і прыроду, яе нацыянальныя асаблівасці і міжнародныя дасягненні. Вялікая ўвага ўдзяляецца літаратуры і мастацтву, этнаграфіі і фальклору, народнай асвеце і друку.

Гэтую ўвагу заўважаеш, ужо гартваючы першы том, надрукаваны, дарэчы, паліграфічным камбінатам імя Якуба Коласа на ўзроўні лепшых узораў сучаснага кнігадрукавання. Імёны і партрэты дзеячоў культуры, артыкулы «Архітэктура», «Акцёрскае майстэрства», «Арнамент», «Адзенне»... Міжволі вока спыняецца на маляўнічых ілюстрацыях. Вось узоры, не раз бачаныя намі на поцілках, абрусах, ручніках,—арнаменты, распаўсюджаныя ў народным ткацтве і вышыўцы. Вось беларускае адзенне розных эпох—адзенне князёў, воінаў, шляхты, сялян, гараджан. Сінія хеалі Нарачы, росныя гарлачыкі, залатыя сонечныя промні на вадзе—гэта ўжо да артыкула «Азёры». Дарэчы, у энцыклапедыі будзе апісана кожнае беларускае возера, якое займае плошчу больш паловы квадратнага кіламетра, і кожная рэчка даўжэй за 20 кіламетраў.

А вось яшчэ адзін артыкул «Азёры»—аб вёсцы з такой назвай на Гродзеншчыне. БелСЭ дасць звесткі пра кожную вёску, якая з'яўляецца цэнтрам сельсавета, калгаса і саўгаса. Асобныя артыкулы раскажуць пра значныя прамысловыя прадпрыемствы.

Пачэснае месца адводзіцца ў энцыклапедыі мужнаму змаганню беларускага народа ў час Вялікай Айчыннай вайны. У першым томе звяртае на сябе ўвагу вялікі артыкул «Акупацыйны рэжым», які раскажае аб нечуваных зверствах, што чынілі гітлераўцы на белару-

скай зямлі, і аб бяспрыкладным гераізме нашага народа. Адкінуўшы ўсе міжнародныя правыя нормы, нямецкія фашысты ўстанавілі на акупіраванай тэрыторыі жорсткі рэжым беззаконня, гвалту, грабязі і тэрору. 260 канцлагераў было створана на тэрыторыі нашай рэспублікі.

Халадзе сэрца, калі бачыш здымкі тых страшных год: трохгадовая дзяўчынка над трупам маці ў Азарыцкім лагеры смерці, шыбеніцы ў вёсцы Ракавіца на Брэстчыне, тупыя жорсткія твары катаў, што цэляцца ў мірных жыхароў... Да артыкула прыкладзены спіс населеных пунктаў Беларусі, знішчаных разам з насельніцтвам. Іх 628. 130 з іх не суджана было адраджэнца.

З першага тома чытач даведаецца аб рабоце буйнейшай навуковай установы рэспублікі—АН БССР і іншых акадэміі Савецкага Саюза. Увайшлі сюды матэрыялы пра братнія савецкія рэспублікі Арменію і Азербайджан. Шмат каштоўных звестак утрымліваецца ў ім з гісторыі, геаграфіі, геалогіі, медыцыны, прыродазнаўства і іншых галін навукі.

Ну, і, зразумела, вялікае месца займае біяграфічны матэрыял. Нашым чытачам, безумоўна, будзе прыемна даведацца, што асобны артыкул энцыклапедыі прысвяціла земляку з Канады, Генеральнаму сакратару Федэрацыі рускіх канадцаў Рыгору Акулевічу, высока ацаніўшы яго заслугі як у рэвалюцыйна-вызваленчай барацьбе працоўных Заходняй Беларусі, так і ў прагрэсіўным эмігранцкім руху за мяжой.

Адзначана таксама патрыятычная праца культурна-нацыянальных клубаў імя Максіма Горкага, Янкі Купалы, Якуба Коласа, Францыска Скарыны і іншых у Аргенціне. А ў другім томе [матэрыялы якога, дарэчы, ужо здаюцца ў набор] у артыкуле «Беларускае таварыства па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом» будзе расказана аб многіх патрыятычных эмігранцкіх арганізацыях, з якімі падтрымлівае сувязі наша Таварыства.

Гэты здымак зроблены ў кабінце галоўнага рэдактара БелСЭ народнага паэта Беларусі Пётруся Броўкі. П. БРОўКА гутарыць з народнымі пісьменнікамі БССР Кандратам КРАПІВОЙ і Міхасём ЛЫНЬКОВЫМ.

Беларусь

Нарачанскія азёры.

Самазвальны аўтапоезд БелАЗ-5272 [65 т.]. Аўтамабіль-самазвал МаАЗ-522 [18 т.].

Беларускае народнае адзенне канца 19—пач. 20 ст. Магілёўшчына і Брэстчына.

В настоящее время с ним поддерживают деловые отношения крупные банки США, Англии, Франции, Швейцарии, Италии, ФРГ, Японии, Голландии и других стран капиталистического мира.

МБЭС является открытой организацией. Его членом может стать с согласия стран-участниц любое государство, разделяющее цели и принципы банка. Это полностью соответствует политике мирного сосуществования государств с различным социальным строем, последовательно проводимой братскими социалистическими странами.

В буржуазной печати можно встретить утверждение, будто МБЭС построен по образу и подобию капиталистических международных валютно-финансовых организаций. Так ли это? Возьмем для сравнения такой пример.

В Международном валютном фонде Соединенные Штаты Америки располагают почти таким же числом голосов, как несколько десятков стран Азии, Африки и Латинской Америки. А в руководстве Международного банка реконструкции и развития Соединенные Штаты имеют голосов больше, чем все вместе взятые развивающиеся страны — участницы. Положение, при котором голоса в органах управления подобных международных организаций, создаваемых капиталистическими монополиями, распре-

деляются пропорционально размеру вложенного капитала, позволяет более сильным государствам навязывать свою волю слабым.

На принципиально иных основах строится банк социалистических стран. В нем каждая страна, независимо от экономической мощи и размера долевого взноса, имеет один голос. Известно, что доля СССР в капитале банка — самая большая (116 миллионов рублей). Однако Советский Союз не располагает большими возможностями влиять на деятельность банка, чем, скажем, Монгольская Народная Республика, доля которой составляет 3 миллиона рублей. Решения принимаются лишь при полном согласии всех членов банка.

Деятельность МБЭС успешно развивается. Об этом, в частности, свидетельствует тот факт, что общие обороты банка в переводных рублях увеличились в 1968 году по сравнению с 1967 годом на 12 процентов.

Специалисты стран СЭВ постоянно ищут все новые возможности дальнейшего совершенствования работы МБЭС. Так, например, в настоящее время изучается вопрос о создании в банке специальных фондов денежных средств, которые могли бы быть использованы в форме среднесрочных и долгосрочных кредитов странами-участ-

ницами. Исследуется также возможность расширения сферы применения переводного рубля в расчетах со странами, не являющимися членами МБЭС.

Противники мировой системы социализма вот уже много лет пытаются «доказать», что по мере развития экономики стран — членов СЭВ будет возрастать их экономическая разобщенность.

Создание МБЭС и его успешная деятельность наглядно показывают иллюзорность подобных надежд.

Показывает это не только деятельность МБЭС. Наряду с ним в последние годы возник целый ряд различных межгосударственных организаций, свидетельствующих о поисках все новых и новых путей и форм дружеского взаимовыгодного сотрудничества братских социалистических государств. Это — созданные по рекомендациям СЭВ заинтересованными странами Институт СЭВ по стандартизации, Бюро координации фрахтования судов, Организация по сотрудничеству в черной металлургии («Интерметалл»), Организация сотрудничества подшипниковой промышленности и ряд других. Вся их деятельность направлена на благо народов стран — членов Совета Экономической Взаимопомощи.

В. КОЛДОБСКИЙ.

Мінскаму радыётэхнічнаму інстытуту нядаўна споўнілася пяць год. Адбыўся першы выпуск. Цяпер на дзённым і вячэрнім аддзяленнях тут займаецца амаль 4000 студэнтаў. Вялікую педагогічную і навуковую работу вядзе член-карэспандэнт АН БССР, доктар тэхнічных навук, прафесар, рэктар інстытута І. Кавалёў. Цяпер ён са сваімі вучнямі заняты даследаваннямі па стварэнню новых відаў антэнных прыстасаванняў. НА ЗДЫМКУ: І. КАВАЛЁў (злева) і загадчык лабараторыі інжынер А. ПЯТРОВІЧ у адной з лабараторый інстытута.

Фота П. НАВАТАРАВА.

СТАЛЁВЫ ВОЛАТ

Аўтапоезд будзе мець грузавыпадынасць 120 тон. Уражваюць яго памеры: шырыня чатыры з паловай метры, такая ж вышыня і амаль пятнаццаць метраў даўжыні!

Калі дадаць да гэтага ўласную вагу, якая складзе без малюга 80 тон, то можна ўявіць, што гэта будзе за волат. У мінулым годзе жодніскія аўтамабілебудаўнікі стварылі самавал грузавыпадынасцю 75 тон. Але гэтая машына не ідзе ні ў якое параўнанне з той.

Паўстае пытанне: які ж рухавік сюды патрэбен? Яго магутнасць 1200 конскіх сіл. І гэта не звычайны дызельны рухавік, а реактыўны, самалётнага тыпу.

Яшчэ нідзе, ні на якіх сухапутных машынах у нашай краіне, не быў устаноўлены такі. Жодніцы тут, як і ў многіх іншых выпадках, першыя, яны ідуць сваім асаблівым шляхам. Далейшае павелічэнне грузавыпадынасці машын выкліча прымяненне яшчэ больш магутных матараў. Толькі реактыўныя рухавікі, самі па сабе адносна невялікія, з неабмежаваным запасам магутнасці, могуць задаволіць патрэбы аўтамабілебудаўнікоў. Але для рэ-

актыўнага рухавіка патрэбна чыстае паветра, прычым вельмі многа. А дзе яго ўзяць на пыльных дарогах?

Вось эксперыментальны цэх аўтазавада. Зайдзіце ў яго, і вы адразу ўбачыце новы аўтапоезд. На падстаўках ляжыць вялізная рама, выскока ўверсе над ёй — кабіна. Толькі дзе ж радыатар, які мы прывыклі бачыць на аўтамашынах, трактарах? Замест яго наперадзе знаходзіцца збудаванне, якое нагадвае чымсьці жалезную скрыню, даўжынёй не менш чатырох метраў, вышынёй больш метра і шырынёй каля метра. Наперадзе скрыня закрыта, а вось калі паглядзець збоку, то ўбачыш чатыры рады труб унішальнага дыяметра, у якія пачне ластупаць паветра. Канцы труб зроблены так, што паветра ў іх будзе закручвацца, з яго будучь выдаліцца пыл і розныя іншыя часцінкі. Гэта паветраны фільтр. За ім на раме замацавана доўгае тонкае цела реактыўнага рухавіка. Да яго і пойдзе праз фільтр ачышчанае паветра.

За рухавіком зманціраван глушыцель адпрацаваных газаў. Ён таксама нагадвае доўгую скрыню шырынёй больш метра, зробленую з нержа-

веючай сталі. Яна ідзе не ўніз, як звычайна на ўсіх машынах, а ўверх, і трохі выгінаецца над кабінай. Глушыцель мае ў сярэдзіне шэраг секцый, выкладзеных ізаляцыйным матэрыялам. Іх мэта — садзейнічаць змяншэнню шуму і тэмпературы адпрацаваных газаў.

Работы па зборцы аўтапоезда набываюць усё больш хуткія тэмпы. Ужо зварана вялізная платформа, або, як кажуць звычайна, кузаў, куды будзе ўкладвацца груз. Зманціраваны механізмы рулявой і паліўнай сістэм. Аўтапоезд выконваецца па арыгінальнай схеме. У ім не будзе ні каробкі перадач, ні карданнага вала. Рухавік будзе круціць генератар, а энергія ад яго пойдзе ў электрычныя матары, якія зманціраваны непасрэдна ў колах.

Ля самой машыны на падлозе стаіць стэнд-графік зборкі аўтапоезда. Тут з вялікай дакладнасцю размеркавана, калі які вузел, якая дэтал павінны быць устаноўлены на машыне і хто адказны за выкананне гэтай работы. Апошні радок у ім — апошні тэрмін зборкі аўтапоезда. Ён прызначан на 15 снежня гэтага года.

І. ПАНЧАНКА.

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

В ближайшие дни в книжных магазинах появится первый том Белорусской Советской Энциклопедии. Этому событию посвящена передовая статья номера «УСЁ ПРА БЕЛАРУСЬ». Впервые появится универсальное и в то же время национальное энциклопедическое издание. В его двенадцати томах будет помещено 45 000 статей, большое количество иллюстраций, карт и схем, освещающих самый широкий круг вопросов, касающихся жизни Белоруссии. Виднейшие ученые, литераторы, общественные деятели принимают участие в создании БелСЭ. Только над статьями первого тома работало свыше 1 200 авторов. Значительное место в нем занимает биографический материал. Отдельная статья первого тома посвящена Генеральному секретарю Федерации русских канадцев Григорию Окулевичу. Отмечена также патриотическая работа культурно-национальных клубов имени М. Горького, Я. Купалы, Я. Коласа, Ф. Скорины и др. в Аргентине.

Статья «СТАЛЁВЫ ВОЛАТ» (3 стр.) рассказывает о новом этапе творческих поисков белорусских автозаводов. В настоящее время на очереди стоит вопрос создания автомобильной повышенной грузоподъемности. Итогом этих поисков и явилось создание автопоезда, способного принять в свой кузов сразу 120 тонн груза. Четыре с половиной метра ширины, такая же высота и около пятнадцати метров длины невольно внушают уважение к этому стальному гиганту. Впервые на машине этого типа установлен не дизельный, а реактивный мотор мощностью 1 200 лошадиных сил. Только такой двигатель, небольшой по габаритам, с неограниченным запасом мощности, может удовлетворить требования автомобилестроителей будущего.

Четыре года существует в Англии Славянское общество дружбы, которое объединяет наших соотечественников, оказавшихся в разное время и по разным причинам на чужбине. Большинство из них остались патриотами своей матери-Родины. Общество проводит работу по расширению дружественных связей между народами, знакомит англичан с культурными

традициями и достижениями славянских народов. В мае 1969 года в Лондоне состоялся съезд Общества, в котором приняли участие представители от разных городов страны. На съезде был заслушан отчетный доклад председателя Славянского общества дружбы М. Райцева, избран новый состав правления и утвержден устав. Обсуждались также вопросы, связанные с культурно-просветительной деятельностью и установлением более тесных контактов с комитетами по культурным связям в СССР. Статья «СЛАВЯНСКАЕ ТАВАРЫШТВА ДРУЖБЫ» помещена на 4 стр.

«УСЁ ПАЧЫНАЕЦЦА НА ЗЯМЛІ» — под таким заголовком на 5 стр. напечатан репортаж из лаборатории термодинамики ионообменных процессов Института общей и неорганической химии Академии наук БССР. В нашей печати сообщалось о беспрецедентном годовом медико-техническом эксперименте, который проводили советские ученые в условиях, максимально приближенных к космическим. Недалеко уже время, когда экипажи космических кораблей будут проводить в полете не дни и не месяцы, а годы. Среди большого количества проблем, которые предстоит разрешить ученым, встает и такая прозаическая, как снабжение космонавтов растительной пищей. Но как и на чем ее выращивать? Простая земля здесь не подходит по ряду причин. Важным шагом в решении этой проблемы явились работы молодых белорусских ученых. Они предложили вместо земли использовать ионообменные смолы — иониты. Использование ионитов открывает значительные возможности повышения урожайности на земле, а также является возможным вариантом решения проблемы растительной пищи в космических условиях.

30 ноября 1969 года исполняется 70 лет белорусскому писателю Михасю Лынькову. Творчество его широко известно как у нас в стране, так и за рубежом. Е. Садовский в статье «НАШ МИХАСЬ», помещенной на 6 стр., рассказывает о жизни писателя в годы Великой Отечественной войны. М. Лыньков вместе с другими белорусскими писателями находился на фронте. В тяжелых условиях фронтовой жизни умел он зачесть в безмерно уставших людях уверенность в скором освобождении белорусской земли от фашистской нечисти, в торжестве свободы и разума. Но когда М. Лыньков пишет о тех, кто хотел помешать его народу строить счастливую жизнь, когда он пишет о подлости и предательстве, как, например, в статье «ВЫЛЮДКІ» (6 стр.), его перо становится беспощадным.

Вольга ТАПОЛЯ-ЗУБКО

ОРШЫ

Здарой, наш горад старадаўні!
Табе ўжо больш, як

дзевяцьсот.

Свайё гісторыя ты слаўны,
А малады — як твой народ!

Дняпро срабрыста-струмяністы
Цябе цалю ў водах чыстых —
Люстрые велікамяніцы,
Людскіх усмешак прамяністасць
І шырыню тваіх граніц...

Раскошу дрэў, якія восень
Багатым пэндзлем залатым
Пафарбавала шчодро, і соснаў
Убор нязменна малады.

Ты з кожным годам, з кожнай
днінай
Усё прыгажэеш і расцееш,
І маладзеееш штогадзіна,
І буйнай сілаю цвіцееш.

Орша. Праспект тэкстыльшчыкаў.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

СЛАВЯНСКАЕ ТАВАРЫСТВА ДРУЖБЫ

У Англіі вось ужо больш за чатыры гады існуе і ўмацоўваецца арганізацыя, якая называецца Славянскае таварыства дружбы. Яе дзейнасць вызначана выпрацаваным і зацверджаным на агульным сходзе членаў Таварыства статутам, а культурная работа праводзіцца з дазволу мясцовых улад. Членам Таварыства можа быць любы славянін, які жыве ў Англіі, прызнае Таварыства, выконвае яго статут, плаціць членскія ўзносы, прымае ўдзел у культурных мерапрыемствах арганізацыі.

Таварыства аб'яднала славян, якія ў розны час і на розных прычынах трапілі за граніцу, але нягледзячы на ўсе нягоды, засталіся патрыётамі сваёй Радзімы. Большасць членаў — беларусы.

Славянскае таварыства дружбы ўстанаўлівае культурныя сувязі з народамі славянскага паходжання, падтрымлівае сяброўскія адносіны паміж славянамі і англічанамі, знаёміць брытанскі народ з культурнымі традыцыямі і дасягненнямі славянскіх народаў. Для гэтага наладжваюцца фотавыстаўкі, выстаўкі народнай творчасці і мастацкай літаратуры, дэманструюцца кінафільмы. Таварыства аказвае дапамогу ў арганізацыі паездак на Радзіму асобным суайчыннікам, сем'ям і групам, адпраўляе дзяцей членаў Таварыства на адпачынак у піянерскія лагеры на Радзіму бацькоў і маці, дапамагае дзецям членаў арганізацыі і дарослым вывучаць славянскія мовы.

Землякі збіраюцца адзін або два разы ў месяц, каб паглядзець савецкі кінафільм, парадавацца поспехам сваёй Радзімы, падзяліцца ўражаннямі, паслухаць тых, хто вярнуўся з паездкі па Беларусі, Украіне, Польшчы і іншых славянскіх краінах. Члены Таварыства вышсваюць і чытаюць мастацкую літаратуру беларускіх, рускіх, украінскіх, польскіх і іншых пісьменнікаў, слухаюць музыку і песні сваёй краіны. Многім Таварыства дапамагае атры-

Выступленне суайчынніка Алены БУТЫ.

маць візу, і яны пабывалі ў родных у Савецкім Саюзе, бачылі іх жыццё і тыя змены, якія адбыліся за час іх адсутнасці.

26 мая 1969 года ў Лондане адбыўся агульны сход Славянскага таварыства дружбы, у якім прынялі ўдзел каля 80 чалавек з розных гарадоў краіны.

На сходзе быў заслуханы справаздачны даклад старшыні Таварыства М. Райцава аб рабоце арганізацыі за мінулы год, выбраны новы састваў праўлення і зацверджан статут. Старшыняй праўлення на 1969—70 гг. зноў выбраны М. Райцаў.

На сходзе абмяркоўваліся пытанні, звязаныя з культурна-асветніцкай дзейнасцю Таварыства, было прынята рашэнне падтрымліваць кантакты з Камітэтам па культурных сувязях з СССР, а таксама стварыць філіялы Славянскага таварыства ў іншых гарадах Англіі.

Пасля афіцыйнай часткі сходу перад яго ўдзельнікамі выступіў з канцэртамі харэаграфічны калектыў студэнтаў

Сход Славянскага таварыства ў Англіі.

Танцуюць студэнты Рыжскага ўніверсітэта.

Рыжскага ўніверсітэта, які знаходзіўся ў той час у Англіі. У Савецкім пасольстве быў арганізаваны прыём, на якім прысутнічала больш за 100 суайчыннікаў.

У апошнія гады нашу рэспубліку наведвала многа землякоў з Англіі. Сярод іх былі Мацей Райцаў, Аляксандр Бута, Савелій Барысенка, Віктар Грыдзюшка, Іван Капелка, Яўген Цішкоў, Павел Сёмуха і многія іншыя. Прыязджалі маладыя суайчыннікі — дзеці нашых землякоў, якія не толькі знаёмліліся з Радзімай бацькоў, але і адпачывалі ў яе здраўніцах і піянерскіх лагерах.

Увесь ліпень у піянерскіх лагерах «Лясная казка» пад Мінскам адпачывала група дзяцей суайчыннікаў з Англіі, якіх суправаджала Таццяна Хокінс. Землякі з Англіі расказвалі аб сваім жыцці, аб рабоце, мы знаёмлілі іх з выдатнасцямі Мінска і іншых гарадоў рэспублікі, з поспехамі, дасягнутымі Беларуссю за пяцьдзсят савецкіх год.

П. ФРАЛОУ,
адказны сакратар
Беларускага
таварыства па культурных
сувязях з суайчыннікамі
за рубяжом.

ПАЛЁТ «АПАЛОНА-12»

15 лістапада ў 19 гадзін 22 минуты па маскоўскаму часу з палігона на мысе Ке-недзі быў запушчан касмічны карабель «Апалон-12» з трыма касманаўтамі на борце — Чарльзам Конрадам, Рычардам Горданам і Аланам Бінам.

19 лістапада ў 9 гадзін 55 минут па маскоўскаму часу месяцавая кабіна касмічнага карабля «Апалон-12» з касманаўтамі Чарльзам Конрадам і Аланам Бінам на борце зрабіла пасадку на паверхню Месяца ў Акіяне Бур. Касманаўт Рычард Гордан застаўся ў асноўным блоку касмічнага карабля «Апалон-12» і працягваў палёт на селенаэнтрычнай арбіце.

Першым спусціўся на паверхню Месяца камандзір касмічнага карабля «Апалон-12» Чарльз Конрад.

Праз 30 минут пасля таго, як у 14 гадзін 45 минут Чарльз Конрад ступіў на паверхню Месяца, да яго далучыўся другі касманаўт — Алан Бін.

Касманаўты накіраваліся да месца знаходжання касмічнага апарата «Сервейор-3», які зрабіў у красавіку 1967 года мяккую пасадку на Месяц. «Сервейор-3» быў размешчан у 180 метрах ад месца пасадкі месяцавай кабіны на схіле кратэра. На дарозе касманаўты збіралі ўзоры месяцавых парод. Праз 2,5 гадзіны пасля выхаду яны дасягнулі «Сервейора-3». Ч. Конрад і А. Бін убачылі, што апарат пакрыт густым слоём месяцавага пылу і мае светла-карычневую афарбоўку (замест першапачатковай белай). Яны сфатаграфавалі апарат пад рознымі вугламі і зманціравалі шэраг частак.

20 лістапада касманаўты Ч. Конрад і А. Бін стартавалі з Месяца на ўзлётнай ступені месяцавай кабіны.

Яны прабывалі на Месяцы прыкладна 31 гадзіну і за гэты час зрабілі дзве «месяцавыя прагулкі» агульнай працягласцю 7,5 гадзіны.

24 лістапада, згодна з праграмай, адсек экіпажа карабля прывадніўся ў 23 гадзіны 58 минут у Ціхім акіяне.

Екатерина Звонарева

Рассказ Жел только правду

В конце лета прошлого года по приглашению Белорусского товарищества по культурным связям с соотечественниками за рубежом я в составе делегации от канадского общества «Дружба» побывала на Родине.

Известие о том, что я включена в делегацию, несказанно обрадовало меня, и я начала готовиться в дальнюю дорогу.

И вот, наконец, настал счастливый и радостный день — 2 августа 1968 года, день отлета. На аэродроме простилась с мужем, дочерью и друзьями, которые приехали проводить меня. Они говорили мне: «Э-э-э, Катя, посмотри все, что сможешь, а вернешься обратно, расскажешь нам, что видела, только мы хотим слышать правду».

27 лет я мечтала побывать на родной земле, там, где я родилась, училась, встретиться с мамой, сестрами, братом и другими родственниками. Раньше я говорила: «Если я побы-

ваю на Родине и встречу с родными, тогда можно будет и умереть». Но нет. Умирать я теперь совсем не собираюсь, а хочу еще и еще приезжать на Родину, ездить туда как можно чаще. Хочу подышать родным воздухом, отвесть хлеб, что растет на родной земле.

Наша группа состояла из пяти человек. Трое — А. Кульчинский, секретарь ФРК Ф. Денежко и я — из Торонто, Ф. Жебрун из Калгари, К. Самостюк из Монреаля. Самолетом долетели из Торонто до Монреаля, оттуда бельгийский лайнер доставил нас в Брюссель. Брюссель мне знаком, так как мы пять лет жили в Бельгии: муж работал на угольной шахте. Мне показалось, что в Брюсселе ничего не изменилось, все

как было, так и есть — это после 16 лет.

Следующая остановка — Вена. В гостинице никак не могла уснуть. С этим городом у меня связаны тяжелые воспоминания. Здесь мне пришлось несколько раз сидеть в тюрьмах, откуда меня отправили в Освенцим.

В венском аэропорту садимся в советский самолет. Волнение и радость трудно описать: ведь этот самолет доставит нас на родную землю. Стюардесса с улыбочкой приветствовала пассажиров, ознакомила с маршрутом и экипажем самолета, пожелала счастливого путешествия.

Самолет плавно взлетает, а сердце стучит так громко, что,

кажется, слышно всем. По щекам текут слезы. Соседка рядом тоже плачет. Она тоже впервые едет на Родину и так же, как и я, не виделась с родными 27 лет.

Самолет начинает снижаться — скоро Киев. Уже видны лес, река и поселки. Это наша родная земля, и мы скоро почувствуем ее тепло.

В Киеве нас встретили представители Комитета по культурным связям с соотечественниками за рубежом Эдуард Голобородько и Михаил Войнич. Устроившись в гостинице и поужинав, отправляемся в город, чтобы посмотреть Киев при ночном освещении. В первый вечер я была удивлена множеством людей на улицах,

даже трудно ходить, в парках тоже полно людей. Подошли к театру — оказалось, что билеты все проданы и мест нет.

В Канаде вечером людей на улицах почти не видно, все сидят перед телевизорами, особенно по воскресеньям, когда показывают спорт-ревью: авто- и мотогонки, хоккейные и другие состязания. Более серьезные передачи успехом не пользуются. В театры ходят очень редко, поскольку это не по карману трудящимся.

В Киеве мы пробыли три дня. Ходили повсюду и любовались достопримечательностями этого старинного города. Зеленые парки и старинные здания придают ему неповторимую прелесть. Мы посетили театр, дворец пионеров, дом культуры, школу и много других учреждений, а также промышленных предприятий. На «Ракете» по Днепру доехали до города Канев, где поклонились могиле Т. Шевченко.

Там же, в Каневе, осмотрели замечательный музей, побывали в пионерском лагере.

По рассказам я знала, что Киев, как и другие города Советского Союза, нужно было строить заново после того, как фашисты уничтожили и разрушили большую часть зданий, фабрик и заводов.

УСЁ ПАЧЫНАЕЦЦА НА ЗЯМЛІ

У невялікіх гаршках весела лапушыцца салат, цягнуць уверх зялёныя калючыя сцяблы кактусы... Здавалася б, што ў гэтым асаблівага? Такое можна сустрэць не толькі ў звычайным парніку, але і на балконах і падаконніках аматараў прыроды. Але тут — лабараторыя тэрмадынамікі іёнаабменных працэсаў Інстытута агульнай і неарганічнай хіміі Акадэміі навук Беларусі і ў гаршках не звычайная глеба, ці, як мы часта гаворым, «зямля», а штучная, «касмiчная».

— Сур'езна займацца штучнай глебай мы пачалі чатыры гады назад, — гаворыць загадчык лабараторыі, кандыдат хімічных навук Ул. Салдатаў. — Казачныя тэмпы асваення космасу сярэд іншых праблем ставяць і такую праявітую, як харчаванне касманautaў. Не за гарамі ж час, калі экіпажы зоркавых караблёў будуць прыводзіць у «камандзіроўках» месяцы, а затым, можа быць, і гады. Тут ужо без расліннай ежы не абыйсціся. А як вырошчваць яе? Звычайная зямля не падыходзіць: яна цяжкая, у ёй маса бактэрыяў, якія канкуруюць паміж сабой і патрабуюць для гэтага вялікіх прасторы. Цэлае поле з сабой у космас не возьмеш. Рабіць своеасаблівыя парнікі нявыгадна — у іх глеба хутка закiсляецца і псуецца. Спрабавалі ісці па шляху гiдрапонiкi. Але і ў гэтым выпадку вельмі многа нязручнасцей: гiдрапонныя раствары — гэта вада, насычаная пажыўнымі рэчывамі, і ў космас трэба будзе цягнуць немалы груз. Да таго ж вадкасць у космасе прыносіць многа непрыемнасцей...

Словам, жыццё прымусіла шукаць вырашэння праблемы ў выкарыстанні іёнаабменных смол — іянітаў, здольных паглынаць іёны ў вялікіх колькасцях. Восем працэнтаў вагі ў іх прыпадае на паглынутыя іёны. Пры кантакце з вадой іяніты практычна не вылучаюць у яе ніякіх іёнаў. І разам з тым яны лёгка абменьваюць свае іёны на іншыя, якія знаходзяцца ў навакольным асяроддзі. Задача атрымання паўнацэннага пажыўнага асяроддзя з іянітаў складалася, такім чынам, у наданні ім правільнага мінеральнага саставу.

Вырашылі яе беларускія вучоныя не адразу. Былі традыцыйныя ў такіх выпадках сумненні, былі і няўдачы. Але паступова, крок за крокам Уладзімір Салдатаў, энтузістка стварэння штучнай глебы кандыдат хімічных навук Наталля Пёрышкіна і іх калегі набліжаліся да мэты. Да іх далучыўся прафесар, доктар біялагічных навук Валянцін Цярэнцьеў з Інстытута эксперыментальнай батанікі АН БССР. І ў гаршках пацягнуліся ўверх парасткі морквы, капусты, бульбы.

Я перасыпаю з далоні ў далонь ярка-жоўтыя пясчынкі, амаль такія ж, як на рачных водмелях. Толькі тыя, рачныя, бясплодныя, а гэтыя з лішкам даюць раслінам усё неабходнае для бурнага росту.

— Глеба наша, — заўважае Н. Пёрышкіна, — выгадная тым, што яна патрабуе, так сказаць, мінімальнага догляду: яе неабходна толькі час ад часу паліваць дыстыліраванай вадой. Гніенне тут выключана. Глеба не такічная, устойлівая да ваганняў тэмпературы і вільготнасці, добра ўтрымлівае вільгаць. На працягу некалькіх пакаленняў расліны не страчваюць урадлівасці.

— З квадратнага метра, — гаворыць Уладзімір Сяргеевіч, — мы атрымалі 17 кілаграмаў хiбiнcкай капусты. Морква давала ураджай 8, бульба — 7, салата Бетнера — 10 кілаграмаў.

Я тут жа прыкінуў, колькі гэта будзе, калі засяваць гектары «касмiчнай глебы», і быў уражаны нязвычайлай лічбай. Ул. Салдатаў заўважыў гэта і горача адгукнуўся:

— Вось іменна! Трэба яе ўжываць і тут, у змяжных умовах, — па ўрадлівасці яна пераўзыходзіць усё вядомае цяпер. Умовы апрацоўкі яе вельмі звычайныя, культываць яе раслін простага. Смакавыя якасці гародніны, вырашчанай на ёй, — выдатныя. Агуркі, напрыклад, куды смачнейшыя за гiдрапонныя.

— Але... — і тут Уладзімір Сяргеевіч спыхмурнеў, — наша глеба мае і недахопы. Адносна нізкае ўдзельнае ўтрыманне найбольш важных для расліны адназарных іёнаў калію, фасфат- і нітрат-іёнаў, што змяншае карысную ёмістасць іяніту. Ці можна гэтыя недахопы выправіць? Можна. Але трэба працягваць даследаванні, нарошчваць і пашыраць іх.

Я падумаў: як цесна пераплятаюцца ў нашай краіне зямныя і касмiчныя праблемы і як гэта добра, што космас «працуе» на Зямлю, а ўсе касмiчныя падзвігі і цуды пачынаюцца побач з намі.
Г. БУРАЎКІН.

WHAT DOES V/O „МЕЗHDUNARODNAYA KNIGA“ MEAN?

This question is answered below by Alexander Belostotsky, Vice-Chairman of V/O «Mezhdunarodnaya Kniga».

IN the Soviet Union the state has monopoly on foreign trade. This means that goods of a certain type are sold abroad by only one Soviet agency, although they may be manufactured by various enterprises. Each type of goods is purchased and sold by the appropriate Soviet foreign trade agency.

V/O «Mezhdunarodnaya Kniga» (All-Union Corporation «International Books») — a veteran over 40 years old — is one of these agencies, having clients in more than a hundred countries.

«Mezhdunarodnaya Kniga» is a wholesale firm. It does not accept orders from individuals, only from firms abroad. These firms, in their turn, offer the goods to their customers, collect orders and forward them to Moscow.

What does «Mezhdunarodnaya Kniga» sell?

First of all, books. Books on mathematics, physics, the socio-economic sciences, engineering, dictionaries, fiction and beautifully illustrated books for children.

The centenary of Lenin's birth falls next year. By a UNESCO decision, the anniversary will be celebrated throughout the world. «Mezhdunarodnaya Kniga» can always offer Lenin's works in Russian and many foreign languages, including English, French, Spanish and Arabic.

Soviet textbooks on mathema-

tics, physics, chemistry, engineering and sociology — in English, Spanish, Arabic and French translations — are very popular with students at foreign universities and colleges. An increasing number of foreign students now use them, since universities in many countries, including India, France and Brazil, have officially recommended them to their students as basic manuals.

A special Indo-Soviet inter-governmental commission, chaired by the Secretary of India's Ministry of Education, has selected about a hundred Soviet textbooks for India's colleges.

People who speak Russian, or are learning it, can order a wide assortment of Russian books through their place of work.

Those who wish to learn Russian can do so either with the help of special textbooks in Hindi and English or with various study aids, dictionaries, and special records. Teachers and senior students of Russian can avail themselves of the information provided by the quarterly magazine *Russian Language Abroad* which has a supplement in the form of gramophone records with phonetic exercises.

The «Mezhdunarodnaya Kniga» catalogues list over fifteen hundred newspapers and magazines published in the Soviet Union in Russian, the languages of the Union Republics, and in many foreign languages.

One of the newspapers listed, *Moscow News*, which is published in four foreign languages, has gained wide popularity abroad. Then there is *Soviet Union*, an illustrated monthly

which appears in 18 languages, including English, French, Spanish and Arabic. The weekly *New Times* deals with international developments; the monthlies, *Soviet Woman*, *Culture and Life*, *Sport in the USSR*, *Soviet Film*, and others, deal with their specific fields.

It is always possible to subscribe to the newspaper *Pravda* through «Mezhdunarodnaya Kniga». *Pravda*, as well as other Soviet dailies, are airmailed to subscribers.

«Mezhdunarodnaya Kniga» exports gramophone records of music by old Russian, Soviet and foreign composers, and songs of the various Soviet peoples, as well as postage stamps and slides.

«Mezhdunarodnaya Kniga» also purchases in other countries — at the request of Soviet organizations — books, newspapers, magazines, gramophone records and postage stamps, which are either put on sale in the shops or sent to public libraries and individual subscribers.

«Mezhdunarodnaya Kniga» represents Soviet authors abroad and concludes agreements on the translation and publication of their works in other countries.

The scope of its activities and the assortment of its items enables many foreigners to learn more about the Soviet Union without leaving their own countries. Magazines and newspapers can be forwarded to them from the Soviet Union, or they can order through their local bookshop any book or album published in the USSR.

ПРАЎДА НАРОДА — ПРАЎДА ПИСЬМЕННИКА

19 лістапада праймаюць і паэты, літаратуразнаўцы і крытыкі, журналісты запоўнілі залу пасяджэння ЦК ЛКСМБ. Тут адбыўся пленум праўлення Саюза пісьменнікаў БССР, прысвечаны 100-годдзю з дня нараджэння Ул. І. Леніна. Адкрыў яго першы сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў рэспублікі Максім Танк. Ва ўступным слове ён адзначыў значэнне ленинскіх ідэй для развіцця беларускай літаратуры, аўтарытэт і ўплыў якой нязмерна высокія як у

нашай краіне, так і за рубяжом.

Сваімі карэннямі беларуская нацыянальная літаратура ідзе ў глыбіню народнага жыцця. Яе дзейнасць і сіле садзейнічаюць штодзённыя клопаты Камуністычнай партыі, сувязь з масамі. Толькі на працягу апошняга года адбыліся некалькі тысяч літаратурных вечараў, сустрэч пісьменнікаў з чытачамі.

З дакладам «Пад сцягам ідэй ленинізма» (Беларуская літаратура да 100-годдзя з

дня нараджэння Ул. І. Леніна) выступіў сакратар праўлення СП БССР Іван Мележ. Ён падрабязна спыніўся на этапах развіцця беларускай літаратуры і яе задачах цяпер.

У спрэчках выступілі пісьменнікі М. Лужанін, Ул. Юрэвіч, Х. Жычка, П. Васілеўскі, Я. Семяжон і іншыя. Яны гаварылі аб беларускай Ленініяне, вытокі якой пачынаюцца ад першых дзён устанавлення Савецкай улады ў Беларусі.

Кіевляне расказывалі нам, як фашысцкія захватчыкі іздывалі над мирным населем горада во время окупаці, которая длилась больше двух лет. Было убито и замучено более двухсот тысяч человек, многих угнали в Германию, некоторые из них не вернулись.

Уже за несколько дней моего пребывания в Советском Союзе я была поражена размахом строительства: строят жилые дома, фабрики, заводы. В Канаде я не видела таких грандиозных строек, как в СССР. Там строительство небольшого дома, конечно, для рабочего — проблема. Попробуй, например, купить участок земли, которая продается на футах, земельные дельцы когда-то купили ее за бесценок, а теперь наживаются. Дома обычно покупаются в рассрочку на двадцать — сорок лет, так что дед начинает платить, а внук расплатиться не может. Кредитная кабала распространяется и на учебу. Студент берет взаимобразно у правительства деньги, которые должен выплатить по окончании образования. Моя дочь тоже вынуждена была это делать. Но окончание высшего учебного заведения не гарантирует получения работы, тогда как в Советском Союзе все специа-

листы обеспечиваются работой. Молодые люди в Канаде часто выглядят нездоровыми, они недостаточно развиты физически, худые, бледные, нервные, трясутся от чрезмерного употребления наркотиков и ЛСД.

В Советском Союзе молодежь здоровая, бодрая, физически развитая.

7 августа мы были гостями Комитета по культурным связям с украинцами за рубежом. Председатель комитета Ю. Смолич рассказал нам о жизни и труде украинского народа, а мы в свою очередь о жизни в Канаде.

Мы покидали Киев, полные глубокой благодарности за теплый прием и сердечное отношение, увозя в своих сердцах восхищение героическим городом, его архитектурными памятниками, красавцем-Крещатикум.

Утром 8 августа мы прибыли в Гомель. После завтрака и короткого отдыха мы в сопровождении М. Викторчика, заведующего отделом культуры горсовета, отправились осматривать город. Гомель во время Отечественной войны был сильно разрушен, но сейчас в нем не осталось и следа разрушений. Город отстроился и расширился, украсился зелеными парками и цветниками, боль-

шими широкими улицами. Мы побывали в очаровательном парке над Сожем, посетили завод пусковых двигателей. При заводе имеется свой клуб, библиотека, дом отдыха, для детей рабочих пионерский лагерь. Обо всем этом заботится профсоюз. Зарабатывают рабочие не меньше 110—115 рублей в месяц.

Ездили мы и за город, в местность Кленки. В этом зеленом раю расположено несколько пионерских лагерей. Мы посетили три. Всюду нас встречали пионеры с букетами цветов, рассказывали, чем они занимаются, как проводят время. Каждый такой лагерь принадлежит заводу или фабрике. Везде идеальная чистота и порядок, хорошее питание, медицинское обслуживание. Все это стоит родителям 8 рублей в месяц.

В Канаде, чтобы отдать ребенка в лагерь, надо платить от 25 до 40 долларов в неделю. Отец, зарабатывающий 75—80 долларов в неделю, не в состоянии отправить своего ребенка отдыхать, а если имеет больше одного, то о лагере и речи не может быть. Таких условий для жизни и отдыха детей, как в Советском Союзе, на Западе нигде нет.

(Окончание следует).

Е. ЗВОНАРЕВА в колхозе им. Урицкого Гомельского района.

Розныя бываюць у жыцці сустрэчы. А гэту — у гарачыя дні ліпеня 1941 года — нельга забыць ніколі.

Вайна пазбавіла нас сям'яў, роднага дому, бязлітна раскідала па сваіх дарогах. Гэта былі яе першыя, самыя цяжкія, самыя суровыя дні. У Гняздоўе, у невялікім ляску пад Смаленскам, сабралася група беларускіх пісьменнікаў, сярод іх Міхась Лынькоў.

Сярод дрэў былі пастаўлены палаткі. У іх жылі Кандрат Крапіва, Пятрусь Броўка, Ілья Гурскі, Алесь Стеховіч, Міхась Лынькоў і іншыя беларускія літаратары. Яны былі скліканы для работы ў паходных друкаваных выданнях.

Успаміны аб расставанні з Мінскам, аб страце родных не давалі спакою ні днём, ні ноччу. Але ў цяжкіх паходных умовах трэба было хутка наладзіць выпуск лістоў для часова акупіраваных гарадоў і вёсак Беларусі. І тут зноў і зноў адчувалася нястомная энергія Міхасы Лынькова. У Гняздоўскім лесе Міхась Ціханавіч паказваў прыклад самаадданай працы

і стараўся падбадзёрыць спачувальным словам сваіх засуваўшых сяброў.

Усю вайну Міхась Ціханавіч Лынькоў правёў у баявой шарэнзе ваенных журналістаў. У той жа час на яго плячах засталася і такая цяжкая нагрузка, як кіраўніцтва Саюзам пісьменнікаў Беларусі. Цяжасць гэтай нагрукі заключалася ў тым, што беларускія пісьменнікі ў тая гадзі жылі і працавалі ў розных канцах краіны. Большасць змагалася на фронце, і Лынькоў, перагружаны сваімі рэдактарскімі і творчымі справамі, трымаў пастаянную сувязь з усімі, паведамляў аб усіх літаратурных навінах, падбадзёраваў, усяляў надзею.

Атрымліваў і я пісьмы ад Міхасы Ціханавіча. Спачатку на адрас паліграфіі, на фронт, дзе я працаваў у армейскай газеце, а затым — у Горкі, дзе лячыўся ў шпіталі.

НАШ МІХАСЬ

М. Лынькову — 70 год

Пісьмы гэтыя, нягледзячы на вандрунае жыццё тых год, я беражліва захаваў і кожны раз з хваляваннем перачытваю іх. Аб многім нагадваюць яны мне.

У адным з пісьмаў Міхась Ціханавіч паведамляе аб тым, што ў Маскве адноўлена Беларускае дзяржаўнае выдавецтва, у якім працуюць Кандрат Крапіва, Пятро Глебка, Ілья Гурскі. І далей аб тым, аб чым так балела сэрца пісьменніка: «Ты, відаць, ведаеш аб нашых новых страхах. Пад Сталінградом загінуў Ф. Шынклер, забіты наш А. Жаўрук, паранены Грубан ляжыць у шпіталі...»

У другім пісьме ён паведамляе: «...У нас быў другі Беларускі антыфашысцкі мітынг. Былі на ім і прадстаўнікі беларускіх слаўных партызан і партызанак, баявыя рэбаты. Не даюць яны немцу спакою ні днём, ні ноччу, даюць яму і ў хвост, і ў грыву».

Я мог бы прачытаць і іншыя пісьмы нашага Міхасы. Яны гаварылі пра любоў да роднай Беларусі, пра мары зноў убачыць яе свабоднай і шчаслівай, пра клопаты аб сябрах на яру, аб жаданні зноў сабрацца дружнай пісьменніцкай сям'ёй у Мінску, каб разам нястомна ствараць будынак савецкай культуры.

Міхась Ціханавіч быў рады, калі яму ўдалася чымнебудзь дапамагчы людзям. Мне ён у Нова-Беліцу ў 1944 годзе зімой (там тады знаходзілася сталіца Беларусі) прывёз з Масквы пісьмо, што праз лінію фронту, самалётам, пераслалі мае родныя, якія партызанілі ў брыгадзе імя Чкалава. Такім жа «лістаносцам» ён заўсёды быў і для многіх іншых.

Рабіць добра — гэта ў натуре Міхасы Лынькова, і яго выдатныя апавяданні і навіелы, яго гістарычны раман «Векапомныя дні» таксама поўныя дабраці і любові да людзей. Таму так папулярна яго творчасць, таму так любіць народ свайго нестарэючага Міхасы.

Я. САДОУСКІ.

АБ ВЫЛЮДКАХ

Выдавецтва «Беларусь» рыхтуе да выдання зборнік «На задворках», які выкрывае ганебныя дзеянні беларускіх буржуазных нацыяналістаў. У зборнік уваходзяць мастацкія творы, артыкулы, фельетоны, памфлеты, вершы, байкі, пісьмы Янкі Купалы, Якуба Коласа, Канстанцыі Буйлы, Кандрата Крапівы, Пятруся Броўкі, Івана Шамякіна і іншых беларускіх пісьменнікаў і журналістаў. Ніжэй мы друкуем уступны артыкул Міхасы Лынькова да гэтага выдання.

Працавалі, усялялі, хайлілі і цалавалі новага пана, новага гаспадара. Цалавалі, цалавалі і працалаваліся.

Усім вядомы бясслаўны канец чорнай касмыліны. Давялося нацыяналістам тэрмінова шукаць новых гаспадароў. Такім аказаліся амерыканцы, англічане і веахаводы Заходняй Германіі. Трэба сказаць, што нацыяналісты апынуліся спачатку ў даволі далікатным становішчы. Калі карміліся яны раней з гестапаўскага карыта, то шыра бэцілі амерыканцаў і англічан, як саюзнікаў бальшавікоў у агульнай барацьбе супраць фашысцкай Германіі, называлі іх плутакратамі і надзялялі і іншымі, не сказаць, каб мілагучнымі мянушкамі. Баіліся: не дай божа, даведаюцца аб усім гэтым новым гаспадары, дык хоць ты ў пролубку падавайся. А тут яшчэ розныя працэсы страху наганялі. Асабліва Нюрнбергскі. Лёс Германга і іншых галоўных памагатаў Адольфа нікога з нацыяналістаў не спакудаў: пянковы гальштук ім куды прыемней было бачыць на чужой шыі...

Але сям-так абышлося. Дынамагі халодныя вятры. Новыя гаспадары махнулі рукой на колішні грахі сваіх новых лёкаў: халуі ёсць заўсёды халуі, хіба можна патрабаваць ад іх нейкай там этыкі, высокай маралі! А халуі, каб хоць крыху апраўдаць ці абяліць перад гаспадарамі сваю колішнюю шчырую службу ў гітлераўскіх душагубаў, паспрабавалі нават стварыць пэўныя тэорыі, што нібыта іх актыўнае супрацоўніцтва з гітлераўцамі было, бачыце, нічым іншым, як найбольш эфектыўнай формай скрытага змагання супраць тых жа гітлераўцаў, змагання ў абарону ўласных нацыянальных пазіцый па ўласнай тэорыі, у абарону ад фізічнага вынішчэння ўласнага

народа. Прычым, бачыце, гэтае змаганне часта ўзнімалася ледзь не да вышэйшых ступеняў гераізму і самахвяравання. Бол-ш цынчна ўжо не скажаш! Толькі безнадзейна спустошаныя духоўна, багата натрэніраваныя на найцяжэйшых злачынствах перад чалавецтвам і чалавечасцю, набывшыя крывавае вопыт бязлітасных расіраў над безабароннымі старымі, жанчынамі і дзецьмі могуць дайсці да такіх апраўданняў сваіх нечываных, пачварных злачынстваў.

Страшныя сляды засталіся на нашай беларускай зямлі ад «гераічнага змагання» гітлераўскіх наймітаў, усіх гэтых астроўскіх, кушалаў і іншых з крывавай іудавай зграі. Тысячы брацкіх магіл, сотні і сотні спаленых вёсак, сёл і гарадоў, да двух з паловай мільёнаў загубленых фашыстам і іх наймітамі чалавечых жыццяў — расстраляных, павешаных, пацопленых, зажыва спаленых, задужаных у душагубках. Вось жудасныя вынікі «гераізму» фашысцкіх паслугачоў, сапраўднага цана іудаваў пацалу і каў — яны ж, найміты, прыкідваліся абаронцамі народа, яны ж кляліся яму ў любові. Усё гэта было звычайнай маскіроўкай, і пры першым жа выпрабаванні яна, гэтая маскіроўка, разліталася як пух.

Народ мужна перанёс найцяжэйшыя выпрабаванні вайны, гераічна змагаўся за сваю свабоду і незалежнасць. Дружнымі намаганнямі брацкіх савецкіх народаў гітлераўскія полчышчы былі разгромлены, фашысцкі звер быў абясшоджаны ў яго ўласнай берлінскай бярозе. Гітлераўскія найміты, ратуючы свае шкуры, апынуліся далёка за рубяжамі роднай зямлі, агайбаваліся на захадзе і за акіянам, знайшлі новых гаспадароў. Стараючыся апраўдаць новы харч, па меры сіл і магчымасцей плявузгаюць на родны народ, памагаюць сваім панам баламуціць свет, атручаюць міжнароднае жыццё.

Можа і не варта было б пісаць аб гэтых вылюдках. Але справа ў тым, што ёсць яшчэ на свеце людзі, каторыя могуць і пазерыць гэтым наймітам, бо яны — гэтыя вылюдкі-прайдзісветы — прыкідваюцца адданымі змагарамі за народную справу, за кроўныя інтарэсы народа. Акрамя таго, халуі амаль што заўсёды больш злыя і часам нават больш небяспечныя, чымся іх гаспадары. Халуі заўсёды капіруе свайго пана, пераймае яго звычкі і схільнасці, у першую чаргу найбольш адмоўныя, як хцівасць, ненажэрная прага да чужога добра, здрадніцтва, прадажнасць. Няма на свеце такога паскудства, за якое не браліся б гэтыя найміты. Таму варта іх асцерагацца, варта аб іх пісаць, варта раскрываць перад усім светам зварынае нутро гэтых вылюдкаў, іх крывавае мінулае, іх цяперашнюю халуіскую практыку.

Гэтым толькі будзем спрыяць аздаравленню атмасферы нашай планеты.

Міхась ЛЫНЬКОЎ.

ЗАПРАШАЮЦЬ СУСЕДЗІ

Усяго некалькі год існуе ў Наваградку ансамбль песні і танца «Свіцязь», але гэты калектыў добра ведаюць на Гродзеншчыне. Самадзейныя аматары сцэны — частыя госці ў калгасах і саўгасках раёна. Ансамбль атрымаў запрашэнне наведаць некалькі суседніх раёнаў. Нядаўна адбыўся вялікі канцэрт ансамбля ў Баранавіцкім доме культуры. Затым самадзейныя артысты выступілі перад рабочымі шкляовага «Нёман» у Бярозаўцы.

ШКОЛА ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

Нядаўна школа № 5 г. Бабруйска — адной з лепшых у горадзе — прысвоена імя Янкі Купалы. Прысвячэнне імя народнага паэта Беларусі адной са школ горада не выпадковае. Пры жыцці паэта бабруйскае настаўнікі падтрымлівалі з Янкам Купалам цесную сувязь. Нараджэнне дружбы адносіцца аж да пачатку дваццатых гадоў. Тады драматычны гурток «Крыніца», што існаваў пры педагагічных курсах, адзін з першых у рэспубліцы пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі паставіў п'есу «Паўлінка».

Гэтымі днямі Цэнтральная станцыя юных тэхнікаў адсвяткавала сваё 40-годдзе. Сёння тут займаецца звыш тысячы дапытлівых рэбят. Віктар ФАЦЕЕУ і Сяргей БУДАЙ захапляюцца авіямадэлізмам. Фота К. ЯКУБОВІЧА.

«ДЗВЕ ТЫСЯЧЫ ГОД АРГАННАЙ МУЗЫКІ»

Цыкл канцэртаў пад такой назвай праводзіць Беларускае філармонія, якая ўключыла ў яго новыя творы савецкіх кампазітараў, якіх не вядомыя мінчанам.

Першы вечар прысвяціўся мастацтву ігры на аргане і знаёмству з інструментам, вырабленым майстрамі чэшскага прадпрыемства «Рыгер-клас». У рэпертуары арганістаў — творы Баха, Ліста, Брамса, Пуленка і іншых аўтараў. Асобныя вечары прысвячаюцца музыцы італьянскага Адраджэння і Францыі.

из желтой кожи, распухший, как беременная свинья, портфель. Боится, как бы я его не спер! Вот тип...».

Из соседнего купе слышны смех, громкие разговоры. Власов, проходя в туалет, заметил — пьют. Наверно, в отпуск господа офицеры...

Заскочил официант в белой курточке, пригласил ужинать. Штрикфельд выбрал время — восемь вечера. «Не мог, дьявол, пораньше?» Толстомордый и еще один, с обожженным лицом, пошли в вагон-ресторан.

«Интересно, возьмет он

Вбежала девочка лет четырнадцати, в пижаме. К ней бросилась пожилая немка. Сначала обняла, потом с размаху ударила по лицу и потащила к своему месту.

Зенитки били совсем рядом, послышался взрыв, другой.

Небесный гром громыхнул над головой. Немка совала девочке в уши ватные тампоны. Внучка крутила головой, не давалась...

В убежище, и без того набитом до отказа, стало душно, а дверь все хлопала и

Вынырнувший из толпы Штрикфельд тронул Власова за руку.

— Пошли... Пройдем по Вильгельмштрассе...

— Что это за человек с головой в руках?

— Это владелец «Паноптикума». В «Пассаже» было все, что хотите: магазины, кабаре, «камера страха». Я однажды в детстве попал, потом неделю не спал, мама бранила отца, что он меня туда повел. Был еще лабиринт из зеркал — там было очень весело, почти не выбраться. И еще был кабинет

фельд показал розовую бумажку. Официант улыбнулся и ушел.

— Я заказал немного водки, пива и черного хлеба для вас. А у нас карточки... Кстати, после портного мы зайдем и получим их...

Выпили по маленькой рюмочке водки, сильно отдающей сивушным запахом. Суп оказался вкусным, с салом.

Штрикфельд вводит Власова в курс столичной жизни.

— У нас все по карточкам, даже в ресторане. Без карточек можно заказать только овощной суп и пиво. А я вас сейчас таким блюдом угощу...

Он прищелкнул языком от удовольствия.

Официант принес свинину с гороховым пюре и капустой.

— Это мое самое любимое блюдо. У нас его называют «ледяная нога». Правда, вкусно? Советую больше горчицы, она в Берлине особенная...

Триста марок лежали на телефонном столике. Капитан заплатил за обед из них. Власов ничего не сказал, но когда Штрикфельд вышел из номера, торопливо спрятал марки в карман: «Черт их знает, когда они еще дадут».

Портной в военной мастерской долго не мог понять, что хочет Власов. Герр генерал хотел нечто среднее — не военную форму и не штатский костюм. Брюки под сапоги, без лампасов, не мундир, а вроде френча, без всяких знаков различия. Сукно выбрали обычное, из которого шили для господ офицеров сухопутных войск — грязно-серого цвета. Уговорились и о сроке — все должно было быть готово к утру. Портной сначала не соглашался, просил три дня, но Штрикфельд два раза упомянул рейхсфюрера СС и все устроилось к общему удовольствию. Ошеломленный знакомством заказчика с герром Гиммлером, портной проводил гостей до тротуара.

Вернувшись от портного, Власов завалился спать, приняв предвзвешенно две таблетки снотворного. Пронесли с грохотом поезд эсбана, выли сирены воздушной тревоги, генерал-лейтенант Власов спал, спал беспокойно, тяжело ворочаясь на узкой койке, широко раскрыв огромный рот, сильно, вздохнул храпел.

Прошло три дня. Никто из официальных лиц рейха Власова так и не принял, около вертелся один Штрикфельд, да и он на второй день повел себя странно: появился только к обеду, рассказал о болезни своей матушки, сообщил сводку погоды и исчез.

На третий день Штрикфельд вообще не появился. Рассерженный, обиженный Власов в своем новом полувоенном наряде вышел на улицу.

Вечер стоял теплый, тихий, без воздушного налета. Фридрихштрассе заполнили люди. Особенное оживление было на углу Фридрихштрассе и Георгенштрассе: в магазинах толпились покупатели, и даже в большом цветочном магазине было тесно.

Улицы выглядели нормально. На перекрестках спокойно стояли прохожие, дожидаясь зеленого глаза светофора, — никто не торопился перебежать дорогу перед идущими машинами.

Власов дошел до Унтерден-Линден и повернул направо, к видневшимся вдали Бранденбургским воротам. Он шел по левой стороне широкой липовой аллеи, не подозревая, что через десять минут его ждет неприятность, что ему придется, как мальчишке, оправдываться перед Штрикфельдом, даже извиняться и давать слово никогда больше не выходить на берлинские улицы одному.

Арк. ВАСИЛЬЕВ

портфель? Взят! Видно, и правда за жулика меня считают... Поспать бы... Некуда ноги девать».

Штрикфельд нажал кнопку — кресло слегка опустилось, задремал. Ноги так вытянул, что, кто бы ни уходил из купе, должен был запнуться. «Караул, гад!»

Власов встал — хоть немножко постоять у окна в коридоре, размять окаменевшее тело.

— Куда, Андрей Андреевич?

— Постою, посмотрю.

— Пожалуйста, пожалуйста, господин генерал.

Есть хочется. Слава богу, восемь часов. В вагон-ресторане ни души, все уже давно пообедали. Ну и обед! Подали гороховый суп и картофельные котлеты. «Воняют! Что они их, на машинном масле жарят?»

В Берлин приехали на другой день затемно.

И прямо из вагона в убежище. «Хауптштадт дес райхес» — столицу райха — бомбили.

Напротив Власова сидела на скамейке пожилая немка с хищным носом, видно, очень нервная, ее ястребиные глаза беспокойно бегали — кого-то искала. Между колен зажат спортивный рюкзак, из кармана торчит бутылка содовой с фарфоровой пробкой. У самого входа, стесняясь пройти дальше, жались двое парней в вылинявших советских гимнастерках со знаком «ОСТ» на правой стороне груди. На деревянном полу стояла узкая длинная корзина с двумя ручками, покрытая чистой салфеткой, от корзины вкусно пахло копченостями.

Позднее других в убежище пришли спутники по купе — толстомордый с портфелем и его сосед со следами ожогов на лице. Оглядевшись, толстомордый строго заговорил с немцем в длинном синем халате, стоявшем возле корзины.

Человек в халате приподнял салфетку — показал на сосиски, быстро заговорил. Толстомордый замолчал, примирившись с тем, что рядом с ним двое русских.

Власов тихо спросил Штрикфельда:

— Русским нельзя заходить в бомбоубежище?

Капитан ответил уклончиво:

— Прямого указания в инструкции нет. — И добавил: — Они с ценным грузом...

Парни в гимнастерках с молчаливым сочувствием поглядывали на пленного генерала, видно, не знали, кто он такой.

хлопала, впуская людей, — очевидно, пришел еще поезд.

Все внезапно стихло, налет закончился. Все оживилось. Часто слышалось слово «Паноптикум». Кто-то сообщил последнюю новость — разрушен «Паноптикум».

Штрикфельд опечалился.

— Это в «Пассаже» на Фридрихштрассе. Я вам покажу, мы поедим мимо. Очень жаль...

Наконец начали выпускать. Первой сорвалась с места со своим рюкзаком пожилая немка. Она яростно прорывалась вперед, таща за руку внучку. Бабушка вдруг остановилась, вытащила у внучки из ушей тампоны. Начался смех. Смеялись все, улыбался даже толстомордый. Штрикфельд, смеясь, перевел, что говорила немка: «Ты хитрая! Когда я тебя браню, ты никогда не внимаешь свои затычки».

— А зачем она ей затыкает?

— Боится, чтобы не оглохла...

Рядом с вокзалом пылал большой дом. И хотя было совершенно ясно, что его не отстоять, пожарные били и били по огню могучими сверкающими водяными ножами.

Шел тихий летний дождь — такой старомодный, ненужный.

Штрикфельд побегал около машин, стоящих возле вокзала, подошел к Власову, сконфуженно объяснил:

— Машины нет, наверное, из-за бомбежки. И метро не действует. Идемте пешком.

— Далеко? — озабоченно спросил Власов.

— Минут двадцать. Номер для вас заказан в отеле «Центральный» на Фридрихштрассе.

Власов удивленно смотрел на окна — на них белели кресты.

— Зачем их столько?

— Это наша традиция. Переплет рамы образует крест. Он так и называется: «фенстеркрейц».

На Фридрихштрассе, неподалеку от перекрестка с Унтерден-Линден, горел «Пассаже». Толпа наблюдала, как пламя с треском вырывалось из окна, лизало кресты. Падало свернувшееся в трубы дымящееся железо. Маленький человек с большим животом, с совершенно голым черепом, в белой разорванной рубахе, со спущенными подтяжками, в одних носках, держал в руках большую человеческую голову.

Штрикфельд исчез, оставив Власова одного. Но никому не было до него дела — все смотрели на нелепую, страшную голову.

восковых фигур «Паноптикум», в нем стояли Наполеон, Бисмарк — много великих. Была еще картина — грешники в аду. Страшно, но интересно. Самое любопытное — «Жизненный путь Штерника» — знаменитого убийцы: Штерникель убивает свои жертвы — густая, почти черная кровь — ужасно. Потом палач рубит голову самому Штерникелю, и последняя голова в корзине. Говорят, бомба пробила насквозь, все растаяло — и Бисмарк, и Наполеон, и Штерникель. Уцелела только одна голова. Не знаю, как другим, — мне жаль; это была наша достопримечательность...

Не повезло и в отеле: номера не заказали. Штрикфельд куда-то звонил по телефону, потом усадил Власова в холле в кресло и убежал. Появился он уже на расвете, торжествующе помазал голубой бумажкой.

Номер оказался маленьким, узким, с одним окном. Власов сердито раздвинул занавеску — окно выходило на серую бетонную стену. В довершение всего где-то возник гул, потом он, приближаясь, усилился, перешел в железный грохот и начал удаляться.

Власов недовольно спросил:

— Это будет часто повторяться?

Штрикфельд виновато пожал плечами.

— К сожалению... Это эсбан — наша надземка. Рядом станция эсбангоф Фридрихштрассе. Прекрасный вид транспорта, довезет куда только хотите... Отдыхайте.

— Если смогу, — желчно ответил Власов.

Утром Штрикфельд примчался веселый, оживленный. Выложил на стол триста марок.

— Это на первые расходы, Андрей Андреевич. Сейчас пообедаем и направимся к портному — вас надо переодеть, в советском ходить по Берлину не совсем удобно и, не скрою, даже и небезопасно. Какой-нибудь фанатик...

Обедали в номере. Власов, всегда любивший поесть как следует, разочарованно глянул на принесенные официантом две небольшие чашки с супом.

Штрикфельд улыбнулся и сказал официанту:

— Цвай корн! Шварцброт. Бьер!

Официант быстро заговорил. По тону Власов сообразил, что официант не может выполнить заказ. Штрик-

фелд показал розовую бумажку. Официант улыбнулся и ушел.

— Я заказал немного водки, пива и черного хлеба для вас. А у нас карточки... Кстати, после портного мы зайдем и получим их...

Выпили по маленькой рюмочке водки, сильно отдающей сивушным запахом. Суп оказался вкусным, с салом.

Штрикфельд вводит Власова в курс столичной жизни.

— У нас все по карточкам, даже в ресторане. Без карточек можно заказать только овощной суп и пиво. А я вас сейчас таким блюдом угощу...

Он прищелкнул языком от удовольствия.

Официант принес свинину с гороховым пюре и капустой.

— Это мое самое любимое блюдо. У нас его называют «ледяная нога». Правда, вкусно? Советую больше горчицы, она в Берлине особенная...

Триста марок лежали на телефонном столике. Капитан заплатил за обед из них. Власов ничего не сказал, но когда Штрикфельд вышел из номера, торопливо спрятал марки в карман: «Черт их знает, когда они еще дадут».

Портной в военной мастерской долго не мог понять, что хочет Власов. Герр генерал хотел нечто среднее — не военную форму и не штатский костюм. Брюки под сапоги, без лампасов, не мундир, а вроде френча, без всяких знаков различия. Сукно выбрали обычное, из которого шили для господ офицеров сухопутных войск — грязно-серого цвета. Уговорились и о сроке — все должно было быть готово к утру. Портной сначала не соглашался, просил три дня, но Штрикфельд два раза упомянул рейхсфюрера СС и все устроилось к общему удовольствию. Ошеломленный знакомством заказчика с герром Гиммлером, портной проводил гостей до тротуара.

Вернувшись от портного, Власов завалился спать, приняв предвзвешенно две таблетки снотворного. Пронесли с грохотом поезд эсбана, выли сирены воздушной тревоги, генерал-лейтенант Власов спал, спал беспокойно, тяжело ворочаясь на узкой койке, широко раскрыв огромный рот, сильно, вздохнул храпел.

Прошло три дня. Никто из официальных лиц рейха Власова так и не принял, около вертелся один Штрикфельд, да и он на второй день повел себя странно: появился только к обеду, рассказал о болезни своей матушки, сообщил сводку погоды и исчез.

На третий день Штрикфельд вообще не появился. Рассерженный, обиженный Власов в своем новом полувоенном наряде вышел на улицу.

Вечер стоял теплый, тихий, без воздушного налета. Фридрихштрассе заполнили люди. Особенное оживление было на углу Фридрихштрассе и Георгенштрассе: в магазинах толпились покупатели, и даже в большом цветочном магазине было тесно.

Улицы выглядели нормально. На перекрестках спокойно стояли прохожие, дожидаясь зеленого глаза светофора, — никто не торопился перебежать дорогу перед идущими машинами.

Власов дошел до Унтерден-Линден и повернул направо, к видневшимся вдали Бранденбургским воротам. Он шел по левой стороне широкой липовой аллеи, не подозревая, что через десять минут его ждет неприятность, что ему придется, как мальчишке, оправдываться перед Штрикфельдом, даже извиняться и давать слово никогда больше не выходить на берлинские улицы одному.

[Продолжение следует].

МАЛЕНЬКІЯ АПАВЯДАННІ

КЛАДОВАЧКА

Недалёка ад шырокага куста арэшніка стаіць нятоўстая яліна. Тонкае голле яе, сабраўшы на свае плечы многа снегу, абзісла.

Ваўэрка скача з галінкі на галінку. Снег абсыпаецца, пудрыць зямлю. Вось ужо пухнаты зярок на самай ніжняй галінцы. Сеў, агледзеўся, ці няма каго побач.

Я стаю ваддаль за трыстаю яліною і назіраю. Ваўэрка мяне не бачыць.

Пасядзела яна трохі на галінцы, скокнула на снег і пабегла да куста арэшніка. Абегла яе вакол, паглядзела направа, налева і паскакала да маладой рабінкі. Спынілася каля яе, зноў глянула ў адзін бок, у другі і пачала разграбаць снег. Хутка яна дастала арэх, раскалола яго і з'ела. На снезе засталіся дзве місачкі-скарлупкі. Другі адкапала. Раскалола. З'ела. Потым трэці арэх дастала з-пад снегу.

Падсілкаваўшыся, зярок паскакаў да той жа самай яліны, з якой спусціўся, і па ствале пабег у зільчык.

«А мо яшчэ дзе ёсць ваўэрчына кладовачка?» — падумала ся мне. Падышоў да таго месца, дзе абедзела ваўэрка, паглядзеў вакол. Але паспрабуй знайсці тую кладовачку пад снегам, хоць бы яна тут і была.

Пастаяў каля куста арэшніка і пайшоў сваёй дарогаю, бо ваўэрка нікому не расказвае, дзе хавае на зіму смачныя арэхі.

НЕЗДАГАДЛІВЫ МУРАШ

Пасяліліся мурашы на нозым месцы. Трэба было ім будаваць дом — мурашнік. Будаўні-

чага матэрыялу пад бокам хапала: і шыпулек, і тэраінак, і галінак. Вось толькі з пяском было горш, бо дзе ты яго знойдзеш у лесе, калі ўся зямля ўслана перапрэлым лісцем, шыпулькамі, сцяблінкамі...

А мурашам патрэбен быў і пясок. Пайшоў адзін мураш яго шукаць. Выйшаў на дарогу: бачыць, ляжыць камячок пяску. Узрадаваўся ён. Схапіў камячок, каб панесці, а той нібыта впровачка прыязаны, не падаецца. Пачаў яго цягнуць, а камяк ні з месца, бо трымаўся на таяночкім, як нітачка, карэньчыку.

Хапаў мураш камячок і з аднаго боку і з другога, усё разам і разам, цягнуў на сябе. А пячынікі тым часам усё адвальзліся ад камячка ды адвальзліся. Мураш так напорыста адрываў, што і не заўважыў, як увесь камячок раззлаўся. Убачыў ён гэта і разгубіўся. Стаіць і зачам сваім не зорыць: куды ж камячок дзяваўся!

ЧЫЕ НІТКІ?

Пасля адлігі ўдарыў моцны мороз. А дрэзы голыя стаяць. Вось тут Дзед-Мороз і спахпаўся: «Пашыю ім белыя кажушкі».

Усю ноч Дзед-Мороз працаваў, шыў кажухі. Прачуліся людзі раніцою і ўбачылі, што ўсе дрэзы ў шэрані, як у белых кажухах, стаяць.

Ідзеш па лесе і бачыш, як на кожным дрэзе вісяць белыя тоўстыя ніткі. Хто іх пачэпляў? Дзед Мороз, калі кажухі шыў. Засталіся кавалкі — ён іх і пачінуў.

Бярэш гэтую нітку ў руку — яна на кавалачкі раецца, рассыпаецца. Ды гэта ж не ніткі, а павуцінкі шэранем пакрыліся. А здалёк глядзіш — вісіць шмат белых нітак.

«ХАВАНШЧЫНА» Ў ЧЫКАГА

У Чыкага паспяхова пастаўлена опера М. Мусарскага «Хаваншчына», якой мясцовая «Лірычная опера» адкрыла свой сезон. Ролю Дасіфея выконваў запрошаны ў ЗША народны ар-

тыст СССР саліст Ленінградскага тэатра оперы і балета імя Кірава Б. Штокалай. Музычныя крытыкі высока ацанілі яго майстэрства. Агледальнік «Нью-Йорк тайме» называе Штокалава «чудоўным артыстам, басам з выключна мяккім гучаннем».

У «Хаваншчыне» на чыкагскай сцэне выступіла міжнароднае сусор'е спевакоў. У ёй былі заняты балгарскія спевачкі Мікалай Гяурай і Любамір Бадурай, югаслаўская спявачка Пасцінай-Балдані і англічанін Г. Тэйярд. Пастаноўку «Хаваншчыны» ажыццявіў рэжысёр з «Ла скала» Нікола Бенца. Опера выконвалася на рускай мове. Нават хор чыкагскага тэатра паспяхова засвоіў рускае лібрэта. На ўсіх шасці спектаклях у верані і катрычкіну зала была запоўнена да канца.

Трэба сказаць, што апошняя восем гадоў чыкагская «Лірычная опера» тройчы адкрывала свой сезон творамі рускіх кампазітараў. З нязменным поспехам тут у мінулыя гады ішлі оперы «Барыс Годуноў» і «Князь Ігар».

В. ЧУКСЕУ.

Пад шкляным купалам аранжарэй Мінскага трэста з'яўляюцца будаўніцтвам цвітуць ружы, хрызантэмы, бэз, цыкламены. НА ЗДЫМКУ: работніца аранжарэй Аляксандра СКАРАБАГАТАЯ за адборам кветак для адпраўкі ў магазіны.

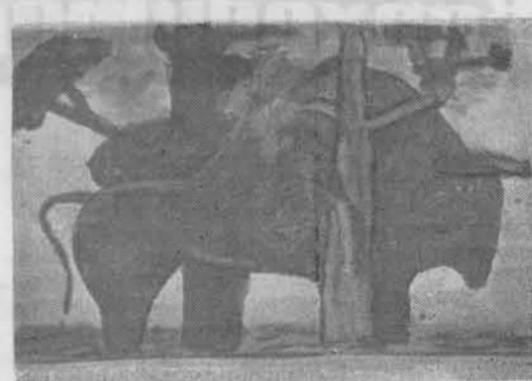
Фота К. ЯКУБОВІЧА.

СВЕТ ВАЧЫМА ДЗЯЦЕЙ

У Мінску праходзіць выстаўка дзіцячага малюнка. На верхнім левым здымку — юныя мастакі Саша і Сяргей ЯСОНАВЫ. Гэта яны намалювалі белавенскага зубра. Аўтары малюнкаў «Манітэжнік» і «Салют» — Саша АЗОНЧЫК і Андрэй ХАРЫТОНАУ. Цісконне на фользе «Юнацтва» выканала Лена БЯЛЯВА.

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

НОВЫЯ ЗНАЁМСТВЫ

У канцэртнай зале Беларускай дзяржаўнай філармоніі праходзіць фестываль камернай музыкі. У яго праграме шмат сюрпрызаў. Адзін з іх — знаёмства з камерным аркестрам Маскоўскай філармоніі пад кіраўніцтвам Р. Баршэя. Яго першыя канцэрты адбыліся трынаццаць гадоў назад. Зараз гэты выдатны калектыў ведаюць далёка за межамі нашай краіны. У рэпертуары аркестра старадаўняя музыка — Бах, Гендэль, Каралі, Вівальды, выдатныя творы кампазітараў XX стагоддзя — Бартока, Брытэна, Стравінскага. Маскоўскі камерны аркестр з'явіўся першым выканаўцам многіх новых твораў савецкіх кампазітараў — Свірыдава, Караева, Ракава і іншых.

І яшчэ адно прыемнае знаёмства абяцае

фестываль — з маладым скрыпачом Ф. Хіршхорнам. У 1965 годзе ён заняў другое месца на Міжнародным конкурсе імя Паганіні, а праз два гады на конкурсе імя каралевы Елзаветы ў Бруселі быў удастоены вышэйшай узнагароды — першай вялікай прэміі. Выступленне маладога таленавітага музыканта адбудзецца ў канцэртнай зале Цэнтральнай музычнай школы.

У праграме фестывалю — канцэрты такіх выдатных майстроў, як народнага артыста РСФСР, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі А. Вядзнікіна, народнай артысткі Малдаўскай ССР М. Бішу. Не менш цікавыя сустрэчы з таленавітай моладдзю — піяністамі Д. Аляксеевым і Н. Пятровым, вялянчэлістам І. Гаўрышам.

ПРЫЙШЛА Ў ГОСЦІ ПЕСНЯ

Віцебск — адзін з буйнейшых індустрыяльных цэнтраў Беларусі. Тут нядаўна ўпершыню ў рэспубліцы быў праведзены Тыдзень маладзёжнай кнігі і песні. Ён прывячаўся стагоддзю з дня нараджэння У. І. Леніна. Письменнікі, артысты, кампазітары знаёмлілі моладзь з кнігамі і песнямі, напісанымі аб юнаках і дзяўчатах, аб іх працы, вучобе, аб каханні і дружбе.

Сем дзён паэты А. Русак, А. Дзеружынскі, Д. Сімановіч, паэтэса М. Бабарыка і кампазітар І. Коньшына разам з вядомай беларускай спявачкай заслужанай артысткай БССР Марыяй Адамейка

выступалі на заводах, фабрыках, будаўнічых пляцоўках, перад чыгуначнікамі і работнікамі грамадскага харчавання, у навучальных установах. Літаратурна-музычныя канцэрты, якія нязменна выліваліся ў вялікую творчую размову аб маладзёжнай кнізе і песні, праводзіліся ў дамах культуры і клубах, у прасторных канферэнц-залах, заўсёды запоўненых. Але часцей за ўсё выступалі карысталіся не сцэнай, а ішлі проста ў цэхі, да станкоў і канвеерных стужак, якія спыняліся на абедзены перапынак. І тут, на вытворчых пляцоўках, у прыціхлых цэхах, дарагая гасця — песня атрымлівала сардэчны прыём.

А. АРКАДЗЬЕУ.

Спорт

МАЦНЕЙШЫ ШПАЖЫСТ СВЕТУ

Кубак мацнейшага шпажыста свету, які ўстанавіла Швейцарская федэрацыя фехтавання, прысуджаны мінчаніну, заслужанаму майстру спорту, экс-чэмпіёну свету, чэмпіёну Савецкага Саюза Аляксею Ніканчыкаву.

Кубак мацнейшага шпажыста свету быў устаноўлен федэрацыяй фехтавання Швейцарыі ў 1968 годзе. Заваяваць яго вельмі і вельмі цяжка. Вось умовы: неабходна набраць найбольшую колькасць ачкоў (яны залежаць ад занятага месца) па выніках пяці турніраў. Вось якія гэта спаборніцтвы. Кубак Спраэфіка, які разыгрываецца ў Італіі, Кубак Манолья

ў Францыі, Кубак Еўропы, міжнародны турнір у Брно і першыства свету.

Першым уладальнікам Кубка стаў у мінулым годзе аўстрыец Р. Лозерт. У гэтым годзе Ніканчыкаў удзельнічаў толькі ў двух з вышэй названых спаборніцтваў: у розыгрышы Кубка Еўропы заняў першае месца, а на чэмпіянаце свету

атрымаў сярэбраны медаль. У гэтым сезоне яму ўдалося стаць чэмпіёнам СССР — фехтавальнай дзяржавы, чый міжнародны аўтарытэт вельмі высокі. На другім месцы ў гэтым своеасаблівым конкурсе застаўся алімпійскі чэмпіён Д. Кульчар (Венгрыя).

Кубак будзе ўручаны ў Францыі.

РЕДАКЦЫЯНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС: МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77.
ТЭЛЕФОНЫ: 6-19-31, 6-97-92, 6-18-88, 3-15-15.